

ทุบกระปุก สู่รวมหา'ลัย

หัวดีหลบไป

ใครอยากสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ขอแค่ไปตี หรือถ้ายิ่งทุนหนา โอกาสก็ยิ่งมาก
จะสอบก็สนาม รับตรงก็รอบก็ไหว ถ้าเงินถึง

เรื่อง ปานใจ ปันเงินตา

“อาจจริงๆ ไม่ต้องเรียนโรงเรียน
ดี มีชื่อเสียงก็ได้เนาะครับ แต่ให้
เลือกโรงเรียนใกล้บ้าน ไปด้วย
เดินทางสะดวก จะได้ไม่ต้องเหนื่อย แล้วเอา
เวลาเสาร์อาทิตย์ไปมุ่งที่การติวแทน ก็น่าจะ
สอบได้เหมือนกัน” หนึ่งในเสียงจาก ‘แบงค์’ ที่
กลั่นจากประสบการณ์ตรง หลังจากต้องตื่น
แต่เช้ามืด เดินทางข้ามจังหวัด เพื่อไปเรียน
โรงเรียนชื่อดังตอน ม.ต้น พอจะขึ้น ม.4
เลยขอย้าย เพราะไม่ไหวกับระยะทาง
การย้ายมายังโรงเรียนที่ใกล้เข้ามาหน่อย
โดยเลือกโปรแกรม Gifted ซึ่งค่าเทอมแพง

กว่าห้องทั่วไป แลกกับการเรียนที่เข้มข้น มี
อาจารย์พิเศษจากข้างนอกเข้ามาช่วยติว บวก
กับการเรียนพิเศษเสาร์อาทิตย์ รวมสามปี
หมดเงินไปราวสองแสน ทำให้วันนี้เขาได้
ใส่ชุดนักเรียนไปเรียนในมหาวิทยาลัยรัฐ
ได้ตามที่ฝัน

ในคลาสของแบงค์ถือเป็นโชคดีที่ที่บ้าน
มีกำลังพอที่จะจ่ายได้ แต่สำหรับอีกหลายๆ
ครอบครัวที่มีฐานะยากจน ยังไม่ต้องพูดถึง
เรื่องติว เอาแค่ค่าใช้จ่ายในการเดินสายสอบ
สารพัดสนาม ทั้งสนามหลัก และสนามสอบ
แบบรับตรง ที่พอรวมไปรวมมา จากหลักร้อย

ก็เข้าสู่หลักหมื่นได้อย่างไม่ทันตั้งตัว!

นักศึกษา หรือ Survivor

ขณะที่ตัวเลขที่ได้จากการสำรวจ
ความคิดเห็นของนักเรียน-ผู้ปกครองต่อ
การเตรียมความพร้อมเพื่อศึกษาต่ออุดมศึกษา
โดย ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ คณะกรรมการ
สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และ
คุณภาพเยาวชน (สสค.) และทีมงาน จะ
ชี้ว่า “ค่าเฉลี่ย” ของรายจ่ายเพื่อการ
เตรียมตัวสอบเข้าระดับอุดมศึกษา
ตลอดการเรียนชั้นม.4-6 ซึ่งรวม

ตั้งแต่รายจ่ายในโรงเรียน (ค่าเทอม/ค่ารถ/ค่าอาหารกลางวัน) รายจ่ายในการเรียนพิเศษ (ค่าเรียนพิเศษ/ค่ารถ/ค่าที่พัก) รายจ่ายในการสมัครสอบ (ค่าสมัครสอบ/ค่ามัดจำเพื่อรักษาสี/ค่ารถ/ที่พัก) อยู่ที่คนละ 61,199 บาท

แต่เราคงต้องยอมรับความจริงกันว่า ครอบครัวที่ยอมทุ่มไม่อันเพื่ออนาคตของบุตรหลานนั้นไปไกลกว่าตัวเลข 6 หมื่นบาทอย่างแน่นอน

“ไม่เคยคิดรวมจริงจังเลยครับ ไม่อยากรู้ เสียหายเงิน สงสารแม่ด้วย” **อัน-วิทยา สอนเสนา** จากโรงเรียนขุนตาลวิทยาคม จ.เชียงราย เคยพร้อมระบุดฐานะของตัวเองว่า ถึงจะทะลุสอบมากกว่าสิบสนาม แต่วันนี้เขาคือ **เด็กแอดมิชชัน'59** “ตอนนี้ยังไม่มีการเรียนเลยครับ” เขาเอ่ยและเล่าต่อว่า

“เรียนพิเศษตั้งแต่ ม.4 เริ่มจากเรียนคณิตศาสตร์วิชาเดียว แต่พอขึ้น ม.6 รู้สึกว่าไม่ได้แล้ว ต้องไปเรียนเพิ่ม ก็ใช้เงินกู้ ภายหลังได้แต่คอร์สเดียว พอจบแล้วก็ต้องขอแม่เพิ่มอีก ก็เรียนมาเรื่อยๆ แต่ก็ไม่ได้เรียนหนักหนาแบบคนอื่นนะ ขอแค่มีความรู้นิดๆ หน่อยๆ ไปแข่งกับเขาได้บ้าง”

สำหรับอัน หมดเงินไปกับมหกรรมการสอบไม่ต่ำกว่า 4 หมื่นบาท ครั้งหนึ่งเป็นค่าเรียนพิเศษ (ที่อันบอกว่า ถ้านับจริงๆ น่าจะสูงกว่านี้) ส่วนอีกครึ่งหนึ่งคือ ค่าสมัครสอบ ตลอดจนค่าใช้จ่ายแฝง ทั้งการเดินทางและที่พัก

ถึงจะเป็น “รายจ่าย” ที่เตรียมการไว้ล่วงหน้า เพราะเขาบอกให้แม่เริ่มเตรียมไว้ตั้งแต่เริ่มขึ้น ม. 4

“แม่เก็บเงินมาสามปี มาหมดก็ช่วงก่อนแอดมิชชันนี้แหละครับ”

“ตัวเงิน” อาจเป็นต้นทุนที่วัดได้ง่ายสำหรับการทุ่มสู่รวมหาวิทยาลัย แต่ต้องอย่าลืม “สภาพจิตใจ” ที่ถือเป็นอีกต้นทุนก้อนใหญ่ ที่นักเรียนต้องทุ่มไปกับการสอบ

“เอาแค่สอบส่วนกลาง ก็มีสอบ GAT PAT สองรอบ แล้วก็ O-NET แล้วก็ 9 วิชาสามัญ แล้วก็ยังมีไปยื่นสอบตรงกับมหาวิทยาลัยอีก มีที่ม.พะเยา 3 โครงการ, วิทยาลัยพยาบาลบรม

ราชชนนี ไปมา 2 รอบ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 1, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 1, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 1, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่อีกอย่างละ 1” เขาร่ายให้ฟังถึงสนามสอบที่ไปตะลุยมา ซึ่งทุกสนามที่ไปหมายถึงเงินที่ต้องจ่าย

กว่าสิบครั้งที่ต้องบอกแม่ว่า “สอบไม่ได้” กลายเป็นความกดดันที่ทำให้เขายิ่งรู้สึกเสียตังเงิน และสงสารแม่

เป้าหมายของ อัน คือ คณะพยาบาลศาสตร์ หรือ แพทย์แผนไทย ซึ่งเขายืนยันว่า จะยังเดินหน้า “สอบ” ต่อไป แต่ก็อดไม่ได้ที่จะตั้งคำถามว่า..

“อยากจะฝากถามไปที่มหาวิทยาลัย อยู่เหมือนกันว่า ตอนนี้กำลังหานักศึกษาหรือหา Survivor?”

สนามสอบสุดหิน

ขณะที่หลายคนโดยเฉพาะคนที่ไม่มีลูก อาจเห็นค้านกับการตะลุยเรียนกวดวิชาของเด็กสมัยนี้ หนาซ้ำยังอาจพาลคิดเสียด้วยว่า เพราะไม่ตั้งใจเรียนในห้อง ถึงได้ต้องไปเรียนเสริม

แต่ความจริงที่หลายคนอาจไม่รู้ คือ เพราะข้อสอบยากเกินไป จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมเด็กต้องเรียนกวดวิชา

แม้กระทั่งเด็กที่เรียนดีและเข้าข่ายยากจนอย่าง **เอ็ม-อิทธิพล ฉิมงาม** ร.ร.สมุทรสาคร วิทยาลัย จ.สมุทรสาคร ก็ยังต้องดิ้นรนเพื่อหาทางเรียนพิเศษ

“คนจะชอบบอกว่า เด็กที่ไม่กวดวิชานะ ในยุทูปก็มีนะ หนังสือก็มีนะ ทำไม่ไม่ไปอ่านละ ก็ใช่ก็จริงนะ ผมอยากบอกว่า ถ้าไปเรียนกวดวิชาจะได้รู้ข้อสอบจริง แต่ถ้าอ่านเองก็ไม่ได้เห็นข้อสอบ จะต้องตัวเองแล้วเด็กที่อ่านเองก็จะไม่รู้ ว่า ต้องอ่านตรงไหน เหมือนผมเข้มในมหาสมุทร”

เพราะข้อสอบยากเกินไป ยากเกินกว่าความสามารถของเด็กธรรมดาๆ จะทำได้ถึงที่สำคัญคือ ยิ่งสอบยิ่งยากมากขึ้นทุกปีๆ นั่นเป็นเหตุผลว่าแม่ตัวเขาที่เรียกว่า ขยันสุดๆ ก็ยังต้องไปเรียนพิเศษ

“ผมเน้นทำข้อสอบคณิตศาสตร์ 10 พ.ศ. เลยนะ คือเยอะมาก แต่ข้อสอบมันจะมีวิวัฒนาการยากขึ้นเรื่อยๆ เหมือนผมไปไล่จับชิมแปนซี แต่ข้อสอบวันนี้ วิวัฒนาการไปเป็นไพรเมท เป็นชเชนี้แล้ว.. คือ ไกลมาก” เขายกตัวอย่าง

“ข้อสอบแต่ก่อน โจทย์ประมาณหนึ่งบรรทัด ข้อสัหนึ่งบรรทัด แต่เดี๋ยวนี้ โจทย์หนึ่งหน้า.. ไม่ได้ล้อเล่นเลยนะ โครงสร้าง

เคมีมาฟรี แล้วเปิดข้อสัไปอีกสองหน้า มันยากเกินไปรีเปลา” เขาตั้งคำถาม

และเสริมถึงนรกแห่งการสอบว่า แม่จะวิชาเดียวกัน แต่ถ้าต่างสนามสอบ ข้อสอบจะเป็นคนละแนวกันอย่างสิ้นเชิง

“อย่างชีวะ ไม่ใช่ว่า อ่านชีวะแล้วจบเลยนะ ชีวะ PAT2, ชีวะสามัญ, ชีวะ O-NET ต้องอ่านสามรอบ เพราะข้อสอบคนละแนวกัน ฟิสิกส์ก็เหมือนกัน ผมต้องเรียนสามรอบ ถ้าเป็น PAT2 จะเน้นมีตัวเลขให้ ถ้าเป็นสามัญ จะไม่มีตัวเลขเลย จะเป็นตัวแปรหมดเลย แต่ถ้าเป็น O-NET ก็คำนวณง่าย ๆ

ถ้าไม่เรียนพิเศษ ใครจะทำได้ เขาก็เลยเทใจ แล้วคนส่วนใหญ่ก็จะบอกว่า เด็กพวกนี้ไม่ตั้งใจเรียน เด็กพวกนี้ขี้เกียจ” เอ็ม ระบายความในใจ

ยังมีอีกหนึ่งปัญหาที่เขาเห็นจากความไม่โอเคของข้อสอบ คือ การไม่มีเฉลยให้รู้ ว่า ผิดตรงไหนบ้าง

“เข้าใจคำว่า ‘คนโง่’ มั้ย จริงๆ มันไม่ใช่คนโง่นะ มันแค่สถานะชั่วคราว ซึ่งวันหนึ่งมันจะเปลี่ยนเป็นฉลาดได้ แต่การจะเปลี่ยนได้ เราต้องเรียนรู้จากสิ่งที่เราผิด แต่ สทศ. (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ)

ไม่ได้ให้โอกาสเราตรงนั้น ข้อสอบที่ทำไมจนตอนนี้ผมยังไม่รู้เลยว่า ตอบถูกหรือตอบผิด.. อ้าว สทศ. ใจดี ให้เด็กไปตรวจได้ แต่.. เสียตังค์นะ แล้วไม่ได้เห็นข้อสอบด้วย จะเห็นแค่กระดาษที่เราฝน และใบเฉลย แต่เราไม่เห็นข้อสอบหนิ มันก็ไม่มีประโยชน์อะไรเลย”

สำหรับเอ็ม แม้จะโล่งใจที่วันนี้มีที่เรียนแล้ว นั่นคือ คณะกายภาพบำบัด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่เขาก็อดกังวลไม่ได้ว่า เมื่อเข้าไปเรียนจริงๆ จะเรียนสู้เพื่อนได้หรือไม่ แล้วก็กลัวว่า จะต้องเหนื่อยอีกก็ยก เพราะรู้ว่า “ต้นทุน” ของตัวเองไม่เท่าคนอื่น

ปฏิรูปการสอบ

ขณะที่มูลค่าตลาดธุรกิจกวดวิชายังคงอยู่ในขาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2558 **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** ประเมินการมูลค่าตลาดไว้ที่ 8,189 ล้านบาท เติบโตร้อยละ 6.8 จากในปี 2557 ทำให้หลายฝ่ายพุ่งเป้าไปที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นเจ้าเล่ห์หลักของต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา ทั้งๆ ที่ยังมีค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้น โดยเฉพาะการสอบซ้ำซ้อนและตารางเปิดรับสมัครสอบที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง นอกจากนี้ เด็กๆ หลายคนก็อดที่จะตั้งคำถามกับระบบสอบตรงของมหาวิทยาลัยต่างๆ ไม่ได้ว่า

..หรือจะจะทำเอารวย ? เพราะบางคนจะเปิดสอบหลายรอบ รอบละเป็นพันคนคุณไปคุณมา อันเปรยว่า.. หรือจะเอาเงินไปสร้างวิทยาเขตใหม่ ?

“คนชอบถามว่า แล้วไปสมัครทำไมตั้งหลายที่ ที่เป็นแบบนั้นก็เพราะเราต้องสมัครสอบรับตรงก่อนที่จะได้เห็นคะแนนคะแนนยังไม่ออก ประกาศรับตรงแล้วก็สมัครไป พอคะแนนออกมาปรากฏว่าไม่ถึงเกณฑ์ ถ้าผมรู้ว่า คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ผมจะไปสมัครทำไมละ เปลืองตังค์เปล่าๆ” เอ็ม ร่วมเสริม

การเปิดรับตรงของมหาวิทยาลัย ยังมีปัญหาอื่นๆ ที่คนไม่สอบอาจไม่เข้าใจ เช่น เปิดรับสมัครในเวลาไล่เลี่ยกัน เด็กก็ต้องสมัครทั้งหมด แต่พอประกาศผลออกมาสมมติว่า ติดเกินกว่าหนึ่งก็ก็ต้องสละที่นั่งและไม่วายโดนมองว่า เป็นเด็กก๊าก

นอกจากนี้ยังมีเรื่องการจ่ายค่ามัดจำสำหรับเด็กที่สอบติดแล้ว ซึ่งบางทีก็เป็นค่ามัดจำ หรือเรียกอย่างหยาบๆ ว่า “ค่ารักษาสี” ซึ่งหลายมหาวิทยาลัยออกกฎให้จ่ายเงินค่าเทอมเทอมแรกในเวลาที่ยังจำกัด

“อย่างผม ติดมาลิซ่า ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เขาให้จ่ายค่ายืนยันสิทธิ์ คือค่าเทอม 3 หมื่นบาท แล้วเขาให้เวลาหาอาชีพเดียว ใครจะไปหาทัน” เอ็ม กล่าว

“ทุกครั้งที่มีการปฏิรูประบบสอบเข้า การสอบไม่เคยลดลงเลย มีแต่เพิ่มมากขึ้น ยากขึ้น ใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เดือดร้อนมากขึ้น” ศ.ดร. สมพงษ์ ญ้อย

และยอมรับว่า การจะปฏิรูปการศึกษาให้คุณภาพการศึกษาใกล้เคียงกันเป็นเรื่องยากมาก

“อีกสิบปี ร้อยปี เราก็แก้มันไม่ได้ แต่ทางที่พอจะเห็นว่าทำได้ คือ การตั้งกองทุนสำหรับเด็กม.ปลาย ผมอยากให้ทำมันให้เสร็จก่อน เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ยากจน นอกจากนี้ ที่ผ่านมามีนโยบายหลายตัว

ที่เราต้องทำ เช่น การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน การคืนครูสู่ห้องเรียน ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลาู้ แต่ถ้าคุณไม่ปฏิรูประบบสอบเข้าระบบรับตรง คุณไม่ต้องไปทำ ไม่มีทางทำได้หรอก

“ผลวิจัยชิ้นนี้ เห็นชัดว่า ต้องเอาจริงกว่านี้ ทั้งเรื่องหลักสูตร เรื่องข้อสอบยากเกินไป การเรียนรู้ในโรงเรียนไม่สามารถช่วยให้เด็กสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ตรงนี้เป็นจุดคอขวดสำคัญของระบบการศึกษาที่ต้องให้ผู้ใหญ่รับรู้

“นโยบายของรัฐจะเข้ามาช่วยได้อย่างไร.. จะจัดตั้งกองทุน จะเข้ามาแทรกแซงค่าสมัครสอบ ค่าอะไรต่างๆ จะยุบ สทศ. มัย หรือจะปฏิรูป สทศ. เพราะวันนี้ สทศ. ที่ใช้ประมาณของประเทศปีหนึ่งเป็นพันล้าน ได้ทำหน้าที่ตามบทบาทที่ควรจะเป็นมัย ตอบโจทย์ประเทศ ครอบครัว และสังคมมากน้อยแค่ไหน” ศ.ดร.สมพงษ์ ญ้อย

และบอกว่า ที่ผ่านมา เขผ่านการพูดคุยเรื่องทำนองนี้กับรัฐมนตรีหลายสมัย แต่ที่สุด คุยแล้วก็ผ่านไป

“ผมก็มักจะเจอเหตุการณ์ทำนอง... รองงานวิจัยก่อน รองการศึกษา ก่อน แล้วเขาก็ไป ส่วนพวกนี้ (ชี้ไปที่เด็กๆ) ก็เริ่มสอบใหม่ รับตรงใหม่”

เพราะไม่ว่า นโยบายจากคนใดจะไปทางไหน เหล่า “นักรับสนามสอบ” ต่างก็ต้องสู้กันต่อไป

อย่างเช่นอัน ที่เอยด้วยแวตามุ่งมั่นว่า “ผมบอกแม่ว่า การจะไปให้ถึงความสำเร็จ มันไม่ใช่แค่ที่สองที่ มันต้องดิ้นแน่นอน ผมยังยืนยันที่จะสอบต่อไป”